

Migrația românilor către Marea Britanie în contextul Brexit: un flux migratoriu cu o dinamică opusă celei europene

Andrada Maria Petrache

Rezumat

Prezentul proiect își propune să studieze dinamica migrației românilor către Marea Britanie în contextul Brexit, o dinamică atipică în plan european, în care tendința generală a fost una descendentă. Dacă migrația europenilor către Marea Britanie a atins un punct minim al ultimilor 5 ani în 2017, fluxul migratoriu al românilor a fost unul contrastant, aceștia surclasându-i pe irlandezi și devenind al doilea cel mai mare grup de cetățeni de naționalitate non-britanică din Regatul Unit¹.

Se justifică astfel o cercetare a acestui fenomen migratoriu atipic, în încercarea de a oferi explicații pentru o tendință ce pare să sfideze așteptările autorităților (fie ele române, britanice sau europene), care preziceau o scădere a numărului de emigranți români pe fondul incertitudinii din perioada negocierilor. Este, de asemenea, extrem de relevant să înțelegem preferința românilor pentru Marea Britanie în detrimentul altor state membre ale UE în ciuda provocărilor legate de Brexit, legându-ne aici de decizia de a pleca în primă instanță, dar și de interesul pentru ‘onward migration’ pe viitor.

Proiectul de cercetare

Diaspora este o temă care s-a regăsit constant pe agenda publică națională, în special după aderarea României la Uniunea Europeană, când migrația intracomunitară a permis formarea unor comunități importante în state europene precum Italia, Spania, Germania sau Marea Britanie. Deși departe de a fi cea mai numeroasă diasporă românească din UE, diaspora din Marea Britanie a fost constant în atenția publică în ultimii ani, în contextul Brexitului, al campaniilor din jurul acestuia și al negocierilor privind drepturile cetățenilor din ultimii doi ani.

Diaspora românească, deși în mod evident o “comunitate imaginată”² și în fapt, extrem de fragmentată³, este o entitate în numele căreia se fac multe cereri, atât de către membrii săi, cât și de către actorii politici din România. Subiectul reponsabilității pe care o are statul de origine față de diaspora este unul extrem de complex și adesea dezbătut, statul simțindu-se cumva responsabil pentru cetățenii care locuiesc pe teritoriul altor state, după cum explică și Eva Østergaard-Nielsen⁴. Nimic surprinzător, deci, în implicarea autorităților române, alături de cele

¹ Office for National Statistics, *Statistical bulletin: Population of the UK by country of birth and nationality: 2017*, <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/bulletins/ukpopulationbycountryofbirthandnationality/2017>

² Benedict ANDERSON, *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*, 1983

³ Giulia SINATTI, Cindy HORST, *Migrants as agents of development: Diaspora engagement discourse and practice in Europe*, Sage, 2015, pp. 135-136

⁴ Vezi Eva ØSTERGAARD-NIELSEN, *International Migration and Sending Countries: Perceptions, Policies and Transnational Relations*, Palgrave Macmillan, 2003, p. 221

britanice și europene, în campanii și evenimente de informare pe tema viitorului statut al cetățenilor români în Marea Britanie și de frontul comun al autorităților de la București pe subiectele legate de această temă, care au reprezentat încă de la început un capitol prioritar pentru România în cadrul negocierilor UE – Marea Britanie.

În acest context, lucrarea îți propune să explice curentul migraționist, luând în calcul posibilele motivații descrise în literatura de specialitate, fie că vorbim de raționamente economice, politice, personale, sau poate chiar legate de “soft power”⁵-ul britanic. Decizia de a emigra va fi analizată ca o decizie în condiții de incertitudine, în care decidentul cunoaște alternativele și rezultatele așteptate (identificate cu ajutorul teoriilor clasice ale migrației), dar nu poate stabili probabilitatea corespunzătoare fiecărui rezultat posibil⁶. Această abordare este justificată de contextul incert în care românii au luat decizia de a emigra. Acordul încheiat în decembrie 2017 privind drepturile cetățenilor stă sub semnul sintagmei “nimic nu este agreat până în momentul în care totul este agreat”⁷, iar în contextul în care scenariul “no-deal” este unul constant în discursurile și pregătirile de la Londra, opțiunea imigrației rămâne una îndrăzneță.

Obiective

1. Analiza și explicarea tendinței migratorii atipice în context European, din perspectiva teoriilor comportamentale, în speță a teoriei deciziilor, dar și a clasicelor teorii ale migrației. Astfel, fenomenul migrației românești către Regatul Unit în contextul incertitudinii create de Brexit va fi analizat ca o decizie în condiții de incertitudine⁸ (termenul fiind înțeles în sensul său larg, în care cuprinde atât dimensiunea de risc, cât și cea de ignoranță). Această decizie va fi explicată prin teoriile migrației, care vor oferi explicații pentru decizia de a renunța la status quo și de a emigra către Marea Britanie.

În aplicarea acestor teorii pe cazul specific al migrației românești, se vor lua în calcul factorii pe care literatura de specialitate îi consideră determinanți pentru o astfel de decizie (situația economică și contextul politic în țara de origine, opțiunile și motivele personale de tip reîntregirea familiei), dar și trăsăturile contextului de incertitudine în care s-a luat decizia (diferența de discurs politic și mediatic britanic pre și post Referendum, promovarea poveștilor de succes ale românilor din Marea Britanie în presa românească etc.).

2. Identificarea motivelor specifice care au stat la baza migrației românilor către Marea Britanie în perioada de după declanșarea Art. 50, împotriva curentului european și în ciuda incertitudinii legate de Brexit.

⁵ Joseph S. NYE, *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, Public Affairs New York, 2004

⁶ Martin PETERSON, *An Introduction to Decision Theory*, Cambridge University Press, 2009, New York, p. 42

⁷ Comisia Europeană, TF50 (2017) 19 – Commission to EU 27, 8 December 2017, “Joint report from the negotiators of the European Union and the United Kingdom Government on progress during phase 1 of negotiations under Article 50 TEU on the United Kingdom’s orderly withdrawal from the European Union”, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/joint_report.pdf

⁸ Martin PETERSON, *An Introduction to Decision Theory*, Cambridge University Press, 2009, New York, p. 42

Migrația românilor către Regat după martie 2017 se abate de la linia mai degrabă precaută care a caracterizat migrația europeană către Regat în general, părând să ignore scenariile alarmante atât de prezente în discursul mediatic sau politic. Lucrarea își propune să stabilească dacă motivația a fost de natură economică sau dimpotrivă, dacă a ținut de puterea de atracție, de 'soft power'-ul britanic, folosind o analiză calitativă a unor interviuri online cu membrii comunității de români din Marea Britanie.

Lucrarea va avea un vizibil caracter interdisciplinar și va îngloba concepte și abordări specifice domeniilor științelor politice, economiei comportamentale, comunicării și sociologiei, în încercarea de a explica cazul atipic al migrației române către Marea Britanie în contextul Brexit.

Metodologie

Natura cercetării va fi una calitativă, întrucât studiul va fi unul exploratoriu, iar lucrarea va încerca să îmbunătățească nivelul de cunoaștere asupra unui fenomen migratoriu atipic, propunând explicații pe baza unei analize a situației corelate cu literatură de specialitate și a unor interviuri calitative.

1. Lucrarea va debuta cu o analiză a literaturii specifice, care să răspundă primului obiectiv și să explice fluxul migratoriu dinspre România către Regatul Unit, în ciuda incertitudinii din jurul ieșirii Marii Britanii din Uniunea Europeană. Se va încerca o problematizare și o schematizare a deciziei de a emigra către Marea Britanie, prin aplicarea teoriilor deciziei și ale migrației la realitatea românească și britanică a ultimilor doi ani.

Se va porni dintr-o zonă a științelor comportamentale, analizându-se decizia de a emigra drept o decizie luată în condiții de incertitudine, iar teoriile clasice ale migrației vor fi folosite pentru a identifica posibili factori determinanți și rezultatele așteptate pentru fiecare opțiune: rămânerea în țară (menținerea status quo-ului) vs. emigrarea (cu ramificările acestei opțiuni și rezultatele așteptate reprezentate într-un arbore al deciziei). Toate aceste teorii vor fi aplicate și adaptate cazului românesc, luându-se în considerare situația economică și politică din România în ultimii 2 ani, schimbările la nivel de discurs politic și mediatic din Marea Britanie de după Referendum, dar și posibile motive de natură personală.

2. Odată conturat contextul în care s-a luat decizia de a emigra și odată stabilite explicațiile pe care literatura de specialitate le oferă pentru deciziile care stau la baza curentul migratoriu, cercetarea va continua cu o analiză calitativă de interviu. Interviurile vor fi aplicate online, având ca grup țintă românii care au emigrat în Regatul Unit după iunie 2016, și vor încerca să testeze baza teoretică și să identifice particularitățile studiului de caz. Deși rezultatele nu vor fi generalizabile și relevante din punct de vedere statistic, interviurile vor completa acest studiu exploratoriu, oferind sugestii și linii pentru posibile cercetări viitoare. Mai exact, ele vor putea indica motive generale sau specifice care i-au determinat pe români să emigreze (și, mai specific, să aleagă Regatul Unit drept țară gazdă), vor stabili dacă acestea au fost de natură economică sau dacă a jucat un rol și afinitatea pentru elementele care formează identitatea britanică (soft power-ul britanic), vor dezvălui intenția de a rămâne în Marea Britanie, de a reveni în România sau de a migra către un alt stat UE sau terț.

Bibliografie

Surse primare

Comisia Europeană, TF50 (2017) 19 – Commission to EU 27, 8 December 2017, “Joint report from the negotiators of the European Union and the United Kingdom Government on progress during phase 1 of negotiations under Article 50 TEU on the United Kingdom's orderly withdrawal from the European Union”, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/joint_report.pdf

Office for National Statistics, *Statistical bulletin: Population of the UK by Country of Birth and Nationality: 2015*, available at:

<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/bulletins/ukpopulationbycountryofbirthandnationality/august2016>

Office for National Statistics, *Statistical bulletin: Population of the UK by country of birth and nationality: 2017*, available at:

<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/bulletins/ukpopulationbycountryofbirthandnationality/2017>

Surse secundare

ANDERSON, Benedict, *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*, 1983

BALCH, A., BALABANOVA, E., „Ethics, politics and migration: public debates on the free movement of Romanians and Bulgarians in the UK”, *Politics*, 2006-2013, 36(1), 19-35

BRUBACKER, Rogers, „The 'diaspora' diaspora”, *Ethnic and racial studies*, 2005, 28(1), 1-19

CHEREGI, Bianca-Florentina, „The media construction of identity in anti-immigration discourses: the case of Romanian immigrants in Great Britain”, *Romanian Journal of Sociology*, 2015, (1-2), 49-66

JOHNSON, Steven, *Farsighted: How We Make the Decisions that Matter the Most*, Riverhead Books, New York, 2018

KAHNEMAN, Daniel, *Thinking, Fast and Slow*, Farrar Straus and Giroux, New York, 2011

KUREKOVA, Lucia, *Theories of migration: Conceptual review and empirical testing in the context of the EU East-West flows*, Interdisciplinary conference on Migration. Economic Change, Social Challenge, University College London, 2011

NYE, Joseph S., *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, Public Affairs New York, 2004

RAGAZZI, Francesco, „Governing diasporas”, *International Political Sociology*, 2009, 3(4), 378-397

RAVENSTEIN, Ernst Georg, „The Laws of Migration”, *Journal of the Statistical Society of London*. Vol. 48. No.2, 1885, pp. 167-235

PETERSON, Martin, *An Introduction to Decision Theory*, Cambridge University Press, 2009, New York

O'REILLY, Karen, *Migration Theories: A Critical Overview*, Routledge Handbook of Immigration and Refugee Studies, Oxford: Routledge, pp. 25-33

ØSTERGAARD-NIELSEN, Eva, *International Migration and Sending Countries: Perceptions, Policies and Transnational Relations*, Palgrave Macmillan, 2003, p. 221